

Fețele mai puțin știute ale inflației – cui bono, cui malo?

Atât timp cât inflația a fost menținută la un nivel redus și apropiat de cel general acceptat în spațiul UE, printr-un cumul de factori și măsuri la nivel național de ordin monetar-fiscal și economic, subiectul nu a fost de interes general. Singurele momente în care atenția se îndreaptă spre indicatorul care arată evoluția prețurilor produselor care fac parte din „coșul de baza” sunt cele în care Institutul Național de Statistică (INS) comunica această cifră. De anul trecut însă, pe fondul mai multor evenimente de natură politică și economică, inflația a redevenit un subiect foarte important de discuție, având în vedere impactul său vizibil și generalizat.

Sunt însă și aspecte mai puțin știute despre acest indicator, dincolo de percepția negativă din partea populației, absolut justificată, întrucât un nivel crescut al inflației - mai concret 16,4% în 2022 - înseamnă, în cele din urmă, scăderea puterii de cumpărare.

Dincolo de acest aspect evident – produsele și serviciile costa azi mai mult decât ieri – sunt și unele considerații care contează pentru companiile platitoare de impozit pe profit, care nu s-au mai confruntat cu astfel de probleme de aproape două decenii. Dacă luăm impozitul pe profit, care este fixat de o bună bucată de vreme la 16%, în mediul inflaționist profitul pe hârtie poate fi de fapt o pierdere în termeni reali și ajungi să suporti impozit pe inflație în detrimentul companiei. Cum se explică? Este vorba despre un fenomen contabil și economic simplu: la costuri în marfuri și servicii cumparate la prețuri „anterioare”, mai mici față de cele din momentul actual, dar la venituri se contabilizează vânzarile la prețuri actuale care includ și inflație. Cu cât e mai lungă perioada între achiziția „intrarilor” și vânzarea „iesirilor”, cu atât mai inflație apare și profitul scriptic care se și impozitează. Faptic, se ajunge la o erodare a profitului real net al contribuabilului. Acest fenomen a fost pronunțat în anii '90 până spre 2003-2004 și iată că a revenit în actualitate pentru declarațiile fiscale aferente anului 2022.

Pe de altă parte, avem încă un fenomen generat de creșterea nivelului inflaționist de anul trecut, care agravează contextul pentru antreprenorii români, în special pentru exportatori. Vorbim despre cursul valutar, caracterizat în ultimii doi ani de o anumită stabilitate, în sensul unei depreciări relativ ne semnificative comparativ cu rata inflației. De exemplu, dacă inflația din 2011 până în prezent a depășit bine 50%, devaluarea RON a fost doar în jur de 10% în aceeași perioadă. Vestea mai puțin bună pentru exportatori este că această discrepantă le aduce costuri interne de producție mai mari, însă încasarile în Euro nu vor aduce și veniturile în RON pe măsura. Când mai adaugi faptul că inflația în România este de peste 2,5 ori mai mare decât cea în zona euro, devine clar că exportatorii suferă mai mult. Care este soluția de contracarare a acestui efect, pe care exportatorii îl vor resimți în acest an? Remediile nu sunt simple și în niciun caz cu efecte imediate.

Un alt exemplu al efectului de distorsionare al inflației este în relația debitor-creditor. Și anume, în cadrul procesului inflaționist se întâmplă un transfer al valorii de la creditor spre debitor. De exemplu, în cazul împrumuturilor în lei cu dobânda fixă, stabilită în trecut în condițiile inflației reduse (sau chiar negative în 2015-2016), este clar că debitorul este avantajat în fața bancii, pentru că îi va returna în termeni reali o sumă mai mică decât cea împrumutată inițial. Același fenomen afectează și datoria publică, pentru că un nivel ridicat al inflației „ajută” la scăderea datoriei nominale ca procent din Produsul Intern Brut (PIB), lăsând un spațiu mai larg pentru îndatorările viitoare. Este rezultatul faptului că, în condiții inflaționiste, PIB crește mai repede. În plus, în termeni nominali, putem asista la o scădere mai rapidă a deficitului bugetar, pe fundalul dinamicii diferențiate a veniturilor și cheltuielilor, respectiv apropierea acestuia de parametrul Maastrich, de 3%, pe care România e obligată să îl atingă la un moment dat.

Un alt exemplu din care se vede fața mai puțin știută a inflației mari sunt cheltuielile cu salariile bugetarilor. Aceasta marire în cazul României a fost în 2022 de 12% (sub procentul inflației, de 16,4%), ceea ce a creat un avantaj temporar al bugetului național, la poziția cheltuielilor cu salariile bugetarilor, în condițiile în care veniturile bugetare au crescut într-un ritm mai accelerat.

În concluzie, este important de avut în vedere că inflația ridicată este un fenomen complex și, chiar dacă per ansamblu, are implicații negative la nivelul economiei naționale, aceste implicații pot fi diferite în funcție de circumstanțe.